

לפרש גם את המגיבלות האלה בצורה ליברלית ביותר.

מי אחראי?

שונה דגמרי המצב המישפטי. וגם עליו כדאי להרהר מפעם לפעם. החוק הוא יבש, והוא מבוסס על מורשגים מלפני מאות בשנים. החוק מסרב עקרונית להבין איך פועל עיתון. בעיני החוק, העורך הראשי אחראי לכל דבר, לכל מילה המתפרסמת בעיתונו, החל בהגדרה במדור התשבץ וכלה בהורוסקופ. נכחתי לא פעם במישפטידיבה (לרוב כמשקיף, לפעמים כנאשם) ותמהתי על הפער העצום שבין עבודת עיתון בפועל ובין התמונה המשתקפת באולם ממוגד האוויר של בית-המשפט. נדמה כי השופט דורש מן העורך לקי רוא כל מילה המופיעה בעיתונו, לפני פירסומה. הוא צריך גם לברר, לפני ה- פירסום, את מידת הנכונות של כל מילה, את הראיות לכך, וכו'. כשמדובר בעיתון יומי, שבו מופיעות מדי יום רבבות מילים, או בשבועון כשלנו, המכיל מדי שבוע כ-75 אלף מילים, הרי זו תביעה מגוחכת. אילו נתקיימה, לא היה שום יומון או שבועון בעולם מופיע כלל, וכולנו היינו מוציא-ים לאור ירחונים.

יכול וצריך החוק לדרוש כי העורך הראשי יבחר את חברי-המערכת שלו כראוי, שיפקח עליהם ושינחה אותם. מב-

המבקרים, האוסרים עליהם לכתוב רעות על ידידים אישיים או אישיים בעלי-הש- פעה. איני דוגל בשיטה זו. אני מרשה לעצמי, מדי פעם, להתווכח עם דן עומר על רשימה זו או אחרת, להביע את דעתי הפרטית באוזניו — אך זוהי רק דיעה של קורא אחד מני רבים, ולא הייתי רוצה שהמבקר יתייחס אליה אחרת.

בקיזור: איני אחראי למה שכותב דן עומר ושאר בעלי-הביקורת בשבועון. אבל אני אחראי לכך שהם קיימים בעיתון.

כתבנו

מעיר ש...

האם יש הבדל בין מדור אישי חתום בשטח התרבות ובין מדור כזה בשטח הכלכלה, למשל?

במידה מסוימת כן.

גם במדור הכלכלי של יגאל לביב אין העורך צריך להתערב בעניינים השייכים לתחום הדיעות. הוא צריך לסמוך על המיומנות והמהימנות של בעלי-הטור, אשר בידו הוא הפקיד תפקיד אחראי זה. אולם מכיוון שכאן מדובר בענייני- חומר, ולא דווקא בענייני-רוח, יש לדעת היכן הגבול בין הבעת-דיעה ובין מסי- רת-מידע. כעורך ראשי אני עובר, לרוב, על החומר. אני מרשה לעצמי, מדי פעם, להעיר כי בכתבה זו או אחרת היה רצוי לקבל תגובה נוספת של מי שמוחקף בה, או לברר עד תום סוגיה שהכותב סבר כי אינה כה חשובה לעניין. כקורא אני גם מתווכח לא פעם עם יגאל לביב על גישתו לסוגיה זו או אחרת.

אין העולם הזה מפעיל שום צנזורה שהיא על המיכתבים המגיעים למערכת. בייחוד אם הם כתובים בידי אנשים שהווי- כרו בעיתון בהקשר שלילי כלשהו. לדע- תי, מגיעה לכל אדם כזה הזכות הבלתי- מעוררת להגיב על מה שנאמר עליו, וההגיגות האלמנטריות מחייבות את פירסום הדברים בלי צנזורה והשמטות (במיסגרת של מקום סביר, כמובן). יש עיתונים החרדים כל-יך לשלום כתביהם, עד כי הם מוסיפים לכל מיכתב

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תדי אביב, רחוב גורדון 3, מ.ד. 03-232262/3/4. תאריך: 136 • מען מברקים: "עולמפרם". העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך-תכנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזון • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרונאי • המו"ל: "העולם הזה" בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב כרם אביגדור • הפצה "גר" בע"מ • גדופות: צינקוגרפיה "כספי" בע"מ.

קיא קי

עליו. הטורים האישיים הם על אחריותם של בעליהם.

הדבר נכון באופן מיוחד לגבי טורים של ביקורת תרבות, אמנות, ספרות.

על טעם וריח אין להתווכח. לא הייתי מעז לבוא, למשל, אל דן ועדנה פיינר, עורכי מדור-הקולנוע שלנו, ולהורות להם לכתוב טובות על סרט פלוני, מפני שמצא חן בעיני. אם העניקו לסרט אפוקליפסה עכשיו ציון של "טוב", בעוד שלדעתי הפרטית מגיע לו הציון "מצויין", הרי זה עניינם.

התפקיד מוטל עליהם, אין שמץ של ספק לגבי מהימנותם המיקצועית (לדעתי אין להם מתחרים בארץ). והם הפוסקים האחרונים. זאת, למרות שמדור-הקולנוע

"מדוע אתה מרשה לדן עומר להת- קיף אותי בצורה כזו?" שאל אותי לא- מכבר סופר מכובד, שהוא גם ידידי האישי. ענתי לו שדן עומר הוא בעל טור אישי חתום, והאחריות לדעותיו חלה עליו לבדו.

"זה לא ייתכן!" התרעם ידידי הסופר. **"אתה העורך הראשי, ועליך האחריות לכל מילה המופיעה בעיתון!"**

יד חופשית

למבקר

אורי זרחי הזדמנות טובה לנתח פעם את מידת אחריותו של עורך ראשי למה שכתוב בעיתון שלו. לא רק מבחינה מיש- פטית, אלא גם מבחינה מוסרית ומעשית. הדבר שונה, כמובן, מעיתון לעיתון, והייתי רוצה לספר כאן על הכללים הנהוגים בהעולם הזה.

שבועון זה אינו ביטאון מיפלגתי, ובמיר- לא אין הוא דומה לאותם עיתונים (שמסי- פרם בארץ הולך ופוחת, ברוך השם) אשר

דן עומר
בלי צנזורה

כל מילה המופיעה בהם חייבת לתאם את "קו המפלגה". באיוז מידה צריכה כל מילה לתאם את "קו העיתון" — כלומר, את דעותיו של העורך הראשי? גישתי העקרונית היא שיש הבדל מהיר- תי בין החומר הכללי בעיתון ובין טורים אישיים. החומר הכללי — כתבות מידע, מדורים בלתי חתומים, דו"חות מיוחדים — הוא מטעם העיתון, והאחריות המור- סרית והמעשית של העיתון כולה חלה

יגאל לביב
עם תגובות

חינה זו, יש בהחלט להטיל אחריות ממשית על העורך, ולראותו כאחראי לכישלונות. המערכת חייבת להיות אחראית לכך ש- לא יפורסמו בעיתונה השמצות שיקריות, וכי יהיו נהוגות בה שיטות סבירות למניעתן. מאחר שאי-אפשר למנוע לגמ- רי כישלונות כאלה, כאשר מיספר מצומי- צם של בני-אדם עוסקים בזרם אדיר של מידע מדי יום ושבוע, הרי יש לדרוש מעיתון שיהיו נהוגים בו גם נוהלים סבי- רים לתיקון שגיאות, כך שאדם שני- זוק על לא עוול בכפו (ומבלי שהעיתון התכוון לכך במזיד), יבוא על סיפוקו, והעוול יתוקן.

אך מכאן מרחק רב למציאות של היום, כאשר אין חוק מכיר במינה המורכב של עיתון, בחלוקת האחריות בין עורך ראשי, ראש-מערכת, עורכי מדורים, עורך עימוד ועורך תכנית, כתבים וצלמים — מיספר רב של אנשים שכל אחד מהם תפקידו לצורתה הסופית של כתבה המור- פיעה בגיליון זה.

ממך הייתי מציע בכנסת לזרז לפח- האשפה את חוק-העיתונות ולחוקק חוק- עיתונות חדש ומודרני — לולא ידעתי: מי הם האחראים כיום על החקיקה בי- מדינה. חוששני שאילו התקבל כיום רעיון כזה, הוא היה עלול להוליד חוק גרוע עוד יותר מן המיסמך הקולוניאלי, ששרד אצלנו מימי הנציב העליון הבריטי.

עדנה ורן פיינר

כמה שווה האפוקליפסה?

כזה הערה בנוסח "כתבנו מעיר ש..." ובה מוכיח הכתב כי כותב-המיכתב הוא שקרן ו/או נבל.

לדעתי, מגיעה לאדם המותקף זכות- המילה-האחרונה, כמו לנאשם במישפט. ויש לסמוך על האינטליגנציה של הקורא, שיבחן את טיב התגובה כראוי. חוץ מאשר במיקרים מיוחדים, כאשר העניין הוא חשוב ביותר, ואין לקורא המידע הדרוש לשפיטת הדברים.

מובן שיש חופש מוחלט למי שכותב במדור פורום, שנועד כולו למטרה זו, כאשר בא אלי משהו וזועם על כי נתתי לפלוני להביע במדור פורום דיעות הנרי- אות לו מחירות. אני יכול רק להשיב, ברוח דבריו של וולטייר: "אני מסי- כים אף למילה אחת שהוא כתב, אך אני מוכן למסור את נפשי על זכותו לכתוב אותו".

גם כאן יש, כמובן, גבולות הגיוניים. לא הייתי רוצה לקרוא במדור פורום קריאה לרצח-עמים, למשל, אך לדעתי יש

לוי פליין